

Національна академія державного управління
при Президентові України

**ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ЗНАНЬ
“ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ”:
ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТА ВІДПОВІДНІСТЬ
СУЧАСНИМ ВИКЛИКАМ**

Матеріали щорічної науково-практичної
конференції за міжнародною участю

(Київ, 6–7 листопада 2014 р.)

Київ
2014

*Схвалено Науково-методичною радою Національної академії
державного управління при Президентові України
(протокол № 44 від 28 жовтня 2014 р.)*

ПЗ2 **Підготовка** фахівців у галузі знань “Державне управління”: вимоги до змісту та відповідність сучасним викликам : матеріали щоріч. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 6–7 листоп. 2014 р.) / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, М. М. Білинської, В. М. Сороко. – К. : НАДУ, 2014. – 316 с.

У матеріалах позиціонується галузь знань “Державне управління” в умовах змін та оновлення нормативно-правового поля. Розглянуто актуальні питання створення програми рівня “бакалавр”, а також модернізації магістерських програм у галузі знань “Державне управління” на основі компетентнісного підходу та можливості запровадження в цій галузі підготовки за програмою доктора філософії. Приділено увагу сучасному розумінню відповідальності та лідерства в системі підготовки вищого корпусу державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.

Призначені для наукових, науково-педагогічних працівників, теоретиків і практиків державного управління, а також усіх, кого цікавлять питання підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації.

УДК 351.851(063)

Матеріали публікуються в авторській редакції.

*Матеріали науково-практичної конференції видані за підтримки
Проекту міжнародної технічної допомоги “Розбудова спроможності до економічно
обґрунтованого планування розвитку областей та міст України” (проект РЕОП)*

ліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування з бюджетного прогнозування, результатом чого має стати формування здатності фахівців до прогностичного обґрунтування управлінських рішень стосовно розвитку територій на регіональному та місцевому рівнях. Виходячи з цього, дієвим засобом розвитку магістерських програм на основі компетентнісного підходу вважаємо включення до програм підготовки магістрів державного управління, державної служби та публічного адміністрування навчальної дисципліни “Бюджетне прогнозування”, опанування якою надасть можливість слухачам сформувати систему знань з бюджетного прогнозування як складової обґрунтованого планування розвитку територій, що здійснюється на основі кількісного моделювання бюджетних, економічних та демографічних показників для кращої оцінки доходів та видатків місцевих бюджетів [4].

Запропоноване удосконалення магістерських програм вважатиме думкою, відповідною сучасним викликам (від загальноцивілізаційних і геоекономічних до технологічних і соціокультурних), що характеризуються динамізмом і вимагають для свого розв’язання колективних зусиль науковців, управлінців, фахівців, місцевої громадськості.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI (із змін. і доповн.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/page6>
2. Мамонова В. В. Прогностичне обґрунтування управлінських рішень щодо розвитку регіонів у програмах магістерської підготовки / В. В. Мамонова // Модернізація галузевих стандартів вищої освіти та розвиток магістерських програм у галузі знань “Державне управління” : матеріали щорічної наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 24 жовтня 2013 р.) / за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка, К.О. Ващенко, М. М. Білинської. – К. : НАДУ, 2013. – С. 89–90.
3. Офіційний сайт Проекту РЕОП. – Режим доступу: <http://www.ebed.org.ua/>
4. Прогнозування розвитку територій. Бюджетне прогнозування : навч. посіб. з компакт-диском / В. В. Мамонова, С. Ю. Лукін, Ю. Б. Молодожен [та ін.] ; за заг. наук. ред. М. М. Білинської. – К. : К.І.С., 2014. – 200 с.

А.В.Меляков,

*кандидат історичних наук, доцент,
докторант кафедри соціальної
і гуманітарної політики ХарPI НАДУ*

О.В.Поступна,

*кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри соціальної
і гуманітарної політики ХарPI НАДУ*

Магістерські дослідження з державного управління: від формальних процедур до творчого пошуку

“Не волнуйтесь. У нас и примеров не было,
чтоб вашего брата на экзаменах резали. Проформа!”
А.П. Чехов “Экзамен на чин”, 1884 г.

У відповідності до чинного законодавства, ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою. При чому остання обов’язково включає дослідницьку (наукову) компоненту [4]. Таким чином, слухачі, які здобувають ступінь магістра за освітньо-науковими програмами, повинні обов’язково проводити дослідницьку (наукову) роботу, результатом якої має бути одержання конкурентоспроможних науково-прикладних результатів. Отже, в ході модернізації магістерських програм окрему увагу варто приділити такому аспекту як написання і захист наукового дослідження – магістерської роботи. Її тематика має бути спрямована на розкриття і конкретизацію об’єкта за відповідними магістерськими програмами та відповідати напряму професійного спрямування згідно зі спеціалізацією. Як спра-

ведливо зазначають фахівці у галузі знань “Державне управління”, однією з проблем є недостатня якість наукових досліджень, відсутність їх зв’язку із практикою та технологій впровадження отриманих результатів у діяльність посадових осіб і органів державної влади та місцевого самоврядування [1, с. 8]. Також автори наголошують на нерозвиненості методології, методів, інструментів, механізмів, технологій наукового пізнання, їх необґрунтоване запозичення з інших галузей науки. Формат даного матеріалу не дозволяє надати розгорнуту характеристику піднятих проблем, тож тезово зупинимось на основних з них.

Протягом останніх років автори проводять моніторинг якості магістерських робіт захищених у ХарПІ НАДУ і присвячених проблемам соціального і гуманітарного розвитку. Результати наукометричного аналізу такого типу робіт дають можливість стверджувати, що роботи саме цього тематичного спрямування посідають значне місце в загальному масиві [2]. Так, у 2013 р. із 364 захищених магістерських робіт 76 – присвячені розгляду питань соціогуманітарного розвитку, у 2014 р. – з 425 робіт дослідженню цього напрямку було присвячено 103 роботи.

Як бачимо, соціогуманітарна проблематика посідає значне місце серед наукових зацікавлень слухачів магістерської підготовки. Проте варто відзначити і очевидний ухил в бік “соціальних” тем порівняно із “гуманітарними”. Ще одна особливість – тяжіння авторів до всеохопності, намагання розкрити такі масштабні теми як “Державна культурна політика в Україні”, “Державне регулювання освітньої галузі в Україні” тощо. Таким чином, робота перетворюється на поверховий розгляд загальновідомих аспектів функціонування цілих галузей, натомість не даючи відповідей на актуальні конкретні питання сьогодення. У той же час потрібно наголосити, що надзвичайно мало робіт присвячуються державно-церковним відносинам, державно-приватному партнерству в гуманітарній сфері, гуманітарним аспектам етнопонаціональних процесів, гуманітарній складовій національної безпеки. Практично відсутнім в текстах робіт є елемент дискусійності, полемічності, який не тільки дозволяється [3, с. 5], але й мав би засвідчувати ознайомлення автора роботи з різними точками зору на проблему. Як результат, публічний захист не рідко перетворюється на процедуру, хід якої можна охарактеризувати рядками, що винесені нами в епіграф.

Багаторічний досвід авторів як наукових керівників, рецензентів і членів ДЕК дає підстави для висновків і щодо процедури проходження магістерської роботи. Збільшення шаблів контролю, кількості підписів посадових осіб на титульному аркуші магістерської, на нашу думку, скоріше розмиває відповідальність за якість дослідження, практично не підвищуючи його якість. Не можна не згадати і проблему плагіату. На даний час боротьба із цим негативним явищем має очевидно реактивний характер. Проте, говорити про дієвість будь-якої санкції можна лише тоді, коли її застосування є деперсоніфікованим, неминучим і, головне – чітко регламентованим. Одночасно, обов’язковою має стати і робота упереджувального, профілактичного змісту. Існує і певна проблема у наявності у вільному доступі відомостей щодо ознайомлення із тематикою магістерських робіт. На наш погляд, така доступність по-перше, дає підстави для можливості проведення наукометричних досліджень, а по-друге, має позитивно впливати на прозорість навчального процесу. В якості належного прикладу вирішення цього питання можна навести дані офіційного сайту ОРІДУ НАДУ. Варто звернути увагу і на те, наскільки ефективним є нормоконтроль в його чинному форматі і чи потрібен він як самостійна процедура. Здійснюючи нормоконтроль, доценти і професори кафедр повинні ретельно перевірити охайність оформлення дослідження, тобто, фактично виконати роботу слухача. Разом з тим, відповідність тексту роботи вимогам щодо оформлення є складовою оцінки, яку дають роботі і науковий керівник, і зовнішній рецензент.

Таким чином, на сьогодні можна говорити про переважання вимог до форми над вимогами до змісту, причому ці вимоги є рухомими і практично кожного року хоча б частково оновлюються. Отже, в контексті збільшення “ваги” магістерського ступеня актуальним завданням є розробка усталених і уніфікованих стандартів написання та захисту магістерських робіт, що, в свою чергу, створить кращі умови для самостійного творчого наукового пошуку слухачів факультетів магістерської підготовки.

Список використаних джерел

1. Концептуальні засади розвитку галузі науки “Державне управління” : наук. розробка / кол. авт. : К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін, Л. І. Загайнова та ін. / за заг. ред. К. О. Ващенко, Ю. П. Сурміна, Л. І. Загайнової. – К. : НАДУ, 2013. – 48 с.

2. *Меляков А. В.* Магістерські дослідження соціогуманітарних проблем: узагальнююча характеристика / А. В. Меляков, О. В. Поступна // Публічне управління: теорія та практика : зб. наук. пр. Асоціації докторів наук з держ. упр. – Х. : Вид-во “ДокНаукДержУпр”, 2013. – № 1. – С. 184–189.

3. Методичні вказівки щодо написання, оформлення і захисту магістерської роботи : спец. 8.15010001 – “Державне управління” / А. О. Кузнецов, В. Ю. Бабаєв, М. М. Сорокун. – Х. : Вид-во “Магістр”, 2012. – 48 с.

4. Про вищу освіту : Закон України від 1 лип. 2014 р. № 1556-VII // Відом. Верхов. Ради України. – 2014. – № 37–38. – С. 2716. – Ст. 2004.

А.О.Михайлов,

*здобувач кафедри державного управління
та місцевого самоврядування
Академії муніципального управління*

Об’єктивні передумови впровадження компетентнісного підходу в навчання державних службовців України

Міжнародний досвід реформування державного управління показує, що для організації ефективної державної служби та державного управління сьогодні недостатньо тільки забезпечити використання, нехай і досить чітко налагоджених, бюрократичних механізмів адміністрування [2].

Серед інноваційних управлінських інструментів, які з різною повнотою реалізуються в окремих країнах в ході реформування державного управління, слід виділити наступні:

– використання в державних установах типу менеджменту, притаманного приватним фірмам, тобто перехід від бюрократичного стилю керівництва до більшої гнучкості та застосуванню нових ефективних соціальних технологій;

– введення в державний сектор конкуренції, розуміння змагальності як ключового фактора зниження витрат надання послуг та підвищення їх якості; використання техніки проведення тендерів та укладання контрактів з державними службовцями;

– дезагрегація державних відомств, створення на їх базі підрозділів, в яких інтереси виробництва послуг і їх надання громадянам і організаціям розділені; підвищення ефективності за рахунок використання контрактних відносин як усередині державного сектора, так і з приватними організаціями;

– практичний і професійний менеджмент, що включає контроль організацій з боку вищестоящих державних відомств і підзвітність їм (така підзвітність вимагає ясного встановлення відповідальності за зроблені дії, а не дифузії влади);

– чіткі стандарти та вимірювачі цілей, результатів і ефективності функціонування підрозділів, чіткого визначення цілей, завдань та індикаторів успішності їх виконання (підзвітність вимагає чіткого встановлення цілей, а ефективність припускає розглядати останні як точку відліку);

– контроль “на виході” (оцінка результатів, а не процесу їх отримання); ув’язка просування по службі, розподілу ресурсів і винагород з рівнем демонстрованих результатів по досягненню цілей і підвищення ефективності;

– підвищення дисципліни і скорочення витрат, орієнтація на досягнення значних суспільних результатів з меншими витратами тощо.

Таким чином, якщо традиційний підхід до здійснення державного управління характеризується використанням централізованого контролю, директивного стилю прийняття рішень, закритістю, однаковістю, інтегрованістю функцій, найчастіше дефіцитним фінансуванням діяльності держапарату, залежністю кар’єрного росту чиновника від вислуги років, наданням державних послуг спеціальними службами без врахування інтересів їх споживачів, то інноваційний підхід до державного управління можна охарактеризувати наступними ознаками:

– демократичне і децентралізоване прийняття рішень;

– участь адміністративного персоналу всіх рівнів у прийнятті рішень;